imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

ד: כל הזבחים פרק ראשון זבחים

מחשבה בעלמא. ״ ואפי׳ יהא צריך היכול כיון דליכא מעשה הוי כמחשבה בעלמא דיש תימה דהכא משו׳ להו ובפ׳ **תמיד נשחט** (פסחים סב:) משמע שיש חילוק דמפרש מה בין לשמן [ב] לשלא לשמן לאוכלין ושלא לאוכלין זה פסולו בגופו וזה אין פסולו בגופו וי״ל דכיון דלא מיפסיל אלא מפני שאין יכול לאכול כזית כגון לשם חולה חקן חסיב טפי פסולו בקודש [א] מחמת דבר אחר כיון דאם היה יכול לאכול היה כשר וקשה דעל כרחין שלא למנוין ולערלים ולטמאין צריך לומר דלא חשיבי פסולן בגופו כי היכי דלא מיקמי לן נמי מה בין לשמן [ב] ושלא לשמן למנוין ושלא למנוין למונין ולערלים לטמאין ולטהורים וי״ל דשיורי בעלים חשיבן פסולו בגופו משום דתלוי בזריקה [ב] (בכפרה) ושם בעלים [על הכפרה] אבל שלא לאוכלין ושלא למנוין תלוי בחשיטה ואין שם בעלים על השחיטה אי נמי שלא לאוכלין [ושלא למנוין] יכול לקיים מתשבחו בהיתר [ב] [בגאוזן] שיהיו מנויין עליו אם אינם חולים וחקיים אבל שלא לשמה אינו יכול לקיימו לכך קרוי פסולו בגופו:

הגה״ה ה״ג במגילה (דף ח.) מאי [משמע] אמר רב יצחק בר אבדימי [ב]: **רב** אשי (אמר) **מוגרצה** לו **קאמר**. תימה למה לי קרא לשיורי בעלים בזריקה הא אפילו אאר עבודות לא מיפסלי אלא בשוחט על מנת לזרוק כ״ש זורק עצמו [ב] [דבעינן] שם בעלים:

שכן עבודה וחייבים [ב]. פירוש עבודה שחייבין עליה בחוץ: **שקולים** הם ויבאו שניהם. תע״ג דהכא תרתי והכא חדא חשיב להו שקולין והקשה הרב רבי מייס דהשתא משמע דהיכא דלא ידע הי מיניהו לרבוי מרבי מרוייהו וכן ברש ג״ק (דף ג.) דמרבי מושלם שן ורגל מעוט דשקולין הן וכן בפ״ק דערכין (דף ד:) גבי נפשות ואילו בפרק כל האסורים (חמורה דף מח:) ופרק שור שנגח מרבעה וה׳ (כ״ק דף מ:) דרשינן מן הבהמה להוציא את הרובע ומן הלאן להוציא את הנוגח וקאמר מפני שיש ברובע מה שאין בנוגח ויש בנוגח מה שאין ברובע הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח ותיכף דהיכא דאיכא משמעות בריבוי מרבינן כל השקולים כי הכא דזכה משמע לרבוי כעין זביחה כל שהיא עבודה וכן ושלא יש בשמע רגל ושן ונפשות נמי משמע הכל אבל מן לא משמע למעוטי שיהם [ב]:

אימא היכא דשחיט שלא לשמן **ליפסלו**. תימה הא כל דוכתא בעינן בקדשים [שיהם] בעכב והכא לא שיהם וי״ל דפרץ מסיעו קודם לאיכא תרי קלאי ואמרי׳ לעיל אם אינו עניין לשיורי קודש תנהו עניין לשיורי בעלים ופריך דהשתא אימר תרוייהו כשיורי קודש ולעכב וקשה מאי משמע אמר קרא מועלת שפתיך דלמא דהוה קרא אחת לשיורי בעלים דלא אשכחן דלעכב שיהם בהן הכמוב ולא קשה מידי דמולא שפתיך לא משמע שיורי בעלים. [הג״ה] ונראה הא דפריך מכח סברא כעין קושיא דר״ל דלקמיה דאימא דליפסלו כיון דאמרת דלא עלו לשם חובה לו נימא דיעלו דאם כשרין הן יצלו ואם אין מרצון למה נאין [ומיהו] לו דמי דרשם לקים פריך יהו כשרין גמורין כמו אאר קדשים דלא שנה לעכב בו [ב] ליפסלו והכא לא הוה ליה למיפרך שלא לשמה ליפסלו אלא הוה ליה למימר וליתכשרו ויעלו לחובה כאאר בעבודות ל״ה לעכב אלא אם כן ליפסלו אלא הוי פסולו בגופו ואאע״ג דתרתי לאו דוקא תרתי מיהא דוקא מאי שנא שינוי בעלים דלא הוי פסולו בגופו מחשבה בעלמא [א] שינוי קודש נמי מחשבה בעלמא הוא אלא כיון דאחשבה פסלה ה״נ כיון דאחשבה פסלה ולרב פנחס בריה דרב מרי [ב] דאמר [ב] יש שינוי בעלים לאחר מיתה תרתי מיהא איכא למיפרך אלא אמר רב אשי אמר קרא ״ ונרצה לו לכפר עליו [ב] ולא על חבירו והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא [ב] ונרצה לו לכפר עליו [ב] רבי שמעון אומר את שעליו חייב באחריותו ואת שאינו עליו אינו חייב באחריותו ואמר רב יצחק בר אבדימי מאי טעמא כיון דאמר עלי כמאן דטעון ליה אכתפיה דמי רב אשי מונרצה לו לכפר [ב] קאמר: אשכחן זביחה וזריקה קבלה מנלן וכי תימא לילף מזביחה וזריקה מה לזביחה וזריקה שכן עבודה שחייבין [ב] עליה בחוץ אלא אמר רב אשי [ב] אתיא מאיל נזיר דכתיב [ב] ואת האיל יעשה זבח שלמים [ב] שתהא עשייתו לשם שלמים ואם אינו ענין לשינוי קודש דנפקא ליה מהתם תנהו ענין לשינוי בעלים אמר ליה רב אחא בר אבא לרבא אימא יעשה כלל זבח פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט זביחה אין מידי אחרינא לא אי כתיב יעשה שלמים זבח כדקאמרת השתא דכתיב יעשה זבח שלמים הוה ליה כלל שאינו [ב] מלא וכל כלל שאינו מלא אין דנין אותו בכלל ופרט רבינא אמר לעולם דנין ולה׳ חזר וכלל אמר ליה רב אחא [ב] מדיפתי לרבינא והא לא דמי כללא קמא לכללא בתרא כללא קמא מרבה עשיות ותו לא כללא בתרא כל לה׳ ואפילו שפיכת שיריים והקטרת אימורין הא [ב] תנא דבי רבי ישמעאל בכללי ופרטי [ב] דריש כי האי גוונא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מה הפרט מפורש עבודה ובענין לשמן אף כל עבודה ובענין לשמן אי מה הפרט מפורש עבודה וחייבין עליה בחוץ אף כל עבודה וחייבין עליה בחוץ שחיטה וזריקה אין קבלה והולכה לא אי נמי מה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בחטאות [ב] הפנימיות אף כל הטעון צפון וישנו בחטאות הפנימיות שחיטה וקבלה אין זריקה [ב] לא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי [ב] שקולין הן ויבאו שניהן לישנא אחרינא והדא [ב] חדא תיקו במילתא אבעית אימא זריקה מדרב אשי נפקא אשכחן איל נזיר שאר שלמים מנלן וכי תימא נילף מאיל נזיר מה לאיל נזיר שכן יש עמהן [ב] דמים אחרים א״כ נכתוב שלמי [ב] מאי שלמים לרבות כל שלמים אשכחן שלמים שאר כל קדשים מנלן וכי תימא נילף משלמים מה לשלמים שכן טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא אמר קרא [ב] זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים היקישן הכתוב לשלמים מה שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בענין לשמה אף כל בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בענין לשמה אימא היכא דשחיט להו שלא לשמה ליפסלו אמר קרא [ב] מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת וגו׳ [ב] האי נדבה נדר הוא [אלא] אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ואיצטריך מוצא שפתיך ואיצטריך זאת התורה דאי כתב רחמנא מוצא [ב] (הוה אמינא) דמותבינן מרבעה פרכי מיכא תרתי שלמין עיקר כדמפרש ואזל: **פרכי מיכא דוקא**. והשתא מפרש אמאי תרתי לאו דוקא: **ולרב פנחס כו׳**. ולקמן [ב] **כשילהי** שמעתין [ז:], אלא לה הך פירכא דלאחר מיתה: **לכפר עליו**. היינו זריקה אלמא זריקה לשם בעלים בעיא: **אם שעליו**. כגון נדר דאמר הרי עלי עולה חייב באחריותו אם הפרים בהמה לנדרו אם מתה או נגנבה דהכי משמע אותו שעליו יקריב אותו ונגלה לו ועד שיקריבנו לא נגלה ולא נפטר: **אם שאינו עליו**. כגון דאמר הרי זו עולה: **מונרצה לו לכפר קאמר**. דהכי משמע לו לכפר ולא לאחיכרו: **שכן עבודה שחייבין עליה בחוץ** [ב]. דכתיב (ויקרא ח) אשר יאכל מחון למחנה חוצה כון נמי מרבינן ליה לקמן בפ׳ השוחט (דף קז.) דס שפך לרבות הזורק תאמר בקבלה והולכה שאין חייבין עליה [ב] בחוץ דתנן בפ׳ בתרא (שם קיב:) וסיולק והבולע כו׳ והמקבל דמים בחוץ פעור: **יעשה כלל**. שיהו כל עשיותיו לשם שלמים: **וכח פרט**. שחיטה הוא דבעי לשמה: **אי כתיב יעשה שלמים וכח דקאמרת**. דמשמע כללא שיהו עשייתו [ב] שלמים [ב]: **השתא דכתיב יעשה וכח שלמים**. לא גמר הכלל את דבריו ולא נשלם להשמיענו על מה החכלו כאן העשיות עד שבא זבח והפסיק את הדבר: **כלל שאינו מלא**. ולא [ב] נתמלא דבריו להשלים. מלא פרדשגיי״ן בלע״ז: **לה׳**. יעשה זבח שלמים לה׳: **עשייתו** [ב]. עבודות המיוחדות שחיטה חריקה קבלה והולכה: **שפיכת שיריים**. שנשפכין שיריי הדם ליסוד [אחר] שנתן מרבע מתנות ואין מעכבין כפרה: **הא תנא דבי רבי ישמעאל כו׳**. כשילהי אלו עוריפות (חולין דף קו.) גבי פרשת חגבים: **איכא למימר הכי**. עבודה וחייבין עליה בחוץ ואתיא לה זריקה: **ואיכא למימר הכי**. עבודה שטעונה לפון ואתיא לה קבלה: **שקולין הן**. המדות שוות והי מיניהו אפקת לי דרשת הא תנא דרישנא לאילך הלכך יבאו שניהם. והולכה על כרחך לא תפקה מכלל קבלה: **מדרב אשי**. מונרלה לו לכפר. וכלל ופרט [ב] לאתויי קבלה דאי לזריקה לא אילטרך: **שכן יש עמו דמים אחרים**. שבאין עמו חטאת ושולה: **אשכחן שלמים**. כין בשיור קודש כין בשיור בעלים: **שכן טעונין כו׳**. ושאר זבחים ים מהן שאין טעונים סמיכה ולא נסכים כגון בכור ומעשר ופסח ויש מהן שאין טעונין נסכים כגון חטאת ואשם ובכולן אין אחד שיהא טעון חזה ושוק: **ליפסלו**. שהרי לא נעשו כהלכתן ואין זריקתן מתרת בשכן לאכילה: **ואיצטריך**. למיכתב זאת התורה למיגמר משלמים ולא תימא ממולא שפתיך נפקא דלכתחילה בעינן לשמה: לא

ואעג״ג דתרתי לאו דוקא תרתי מיהא דוקא מאי שנא שינוי בעלים דלא הוי פסולו בגופו מחשבה בעלמא [א] שינוי קודש נמי מחשבה בעלמא הוא אלא כיון דאחשבה פסלה ה״נ כיון דאחשבה פסלה ולרב פנחס בריה דרב מרי [ב] דאמר [ב] יש שינוי בעלים לאחר מיתה תרתי מיהא איכא למיפרך אלא אמר רב אשי אמר קרא ״ ונרצה לו לכפר עליו [ב] ולא על חבירו והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא [ב] ונרצה לו לכפר עליו [ב] רבי שמעון אומר את שעליו חייב באחריותו ואת שאינו עליו אינו חייב באחריותו ואמר רב יצחק בר אבדימי מאי טעמא כיון דאמר עלי כמאן דטעון ליה אכתפיה דמי רב אשי מונרצה לו לכפר [ב] קאמר: אשכחן זביחה וזריקה קבלה מנלן וכי תימא לילף מזביחה וזריקה מה לזביחה וזריקה שכן עבודה שחייבין [ב] עליה בחוץ אלא אמר רב אשי [ב] אתיא מאיל נזיר דכתיב [ב] ואת האיל יעשה זבח שלמים [ב] שתהא עשייתו לשם שלמים ואם אינו ענין לשינוי קודש דנפקא ליה מהתם תנהו ענין לשינוי בעלים אמר ליה רב אחא בר אבא לרבא אימא יעשה כלל זבח פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט זביחה אין מידי אחרינא לא אי כתיב יעשה שלמים זבח כדקאמרת השתא דכתיב יעשה זבח שלמים הוה ליה כלל שאינו [ב] מלא וכל כלל שאינו מלא אין דנין אותו בכלל ופרט רבינא אמר לעולם דנין ולה׳ חזר וכלל אמר ליה רב אחא [ב] מדיפתי לרבינא והא לא דמי כללא קמא לכללא בתרא כללא קמא מרבה עשיות ותו לא כללא בתרא כל לה׳ ואפילו שפיכת שיריים והקטרת אימורין הא [ב] תנא דבי רבי ישמעאל בכללי ופרטי [ב] דריש כי האי גוונא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מה הפרט מפורש עבודה ובענין לשמן אף כל עבודה ובענין לשמן אי מה הפרט מפורש עבודה וחייבין עליה בחוץ אף כל עבודה וחייבין עליה בחוץ שחיטה וזריקה אין קבלה והולכה לא אי נמי מה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בחטאות [ב] הפנימיות אף כל הטעון צפון וישנו בחטאות הפנימיות שחיטה וקבלה אין זריקה [ב] לא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי [ב] שקולין הן ויבאו שניהן לישנא אחרינא והדא [ב] חדא תיקו במילתא אבעית אימא זריקה מדרב אשי נפקא אשכחן איל נזיר שאר שלמים מנלן וכי תימא נילף מאיל נזיר מה לאיל נזיר שכן יש עמהן [ב] דמים אחרים א״כ נכתוב שלמי [ב] מאי שלמים לרבות כל שלמים אשכחן שלמים שאר כל קדשים מנלן וכי תימא נילף משלמים מה לשלמים שכן טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא אמר קרא [ב] זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים היקישן הכתוב לשלמים מה שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בענין לשמה אף כל בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בענין לשמה אימא היכא דשחיט להו שלא לשמה ליפסלו אמר קרא [ב] מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת וגו׳ [ב] האי נדבה נדר הוא [אלא] אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ואיצטריך מוצא שפתיך ואיצטריך זאת התורה דאי כתב רחמנא מוצא [ב] (הוה אמינא)

בעבודות (שיורי בהגה״ה) [ב] כתי״מ נוסף עליהה [ב] בחוץ. וגרי׳ הכתיב. כגמ׳ חייבין בוא״ר. שמיים לעולי לות ד׳: בחו׳ לשמה דפריך כוי. ולפרש״ל לא נגרסי׳ לקמן תיכת ומחיר שנגרגרים, אלא נגרסי׳ דלא דמי: בגמ׳ ל״ל אי ליפסלו וכ״ים כפ״ד (דיגרי״ב. שיר״ם) לן וכן הוה כתוב. הרי״ם כפ״מ הוכח הכשמעות: לא) כ״ל מחיכא דשחיט שלא לשמה (ביר״ב):

מסורת הש״ס

ו) לקמן ז: ע״ש פסחים פפ. ע״ש, ב) (ועיל נ: ופיש), ג) מגילה ח., ד) ת״כ ויקרא נדבה פוף פ״ד, ה) לקמן מ: (כ״ק סד. תולין סי. כריתות כה.), ו) (מיר נח: כ״ק ב. ערכין ד:), ז) (ועי׳ לבתמוחכו.) (ח) (ועי׳ הישנ תוס׳ כ״ק מ: ד״ה דס)

הגהות הב״ח

(א) גמ״א כלל שאינו מלא. כ״ב ליעמ קדקת כמסף מלא (כהלשות כב עז): (ב) שם ת״ל רב אחא מדפסיי. כ״ב ע״ל דף מ׳ ע״ש: (ג) שם בכלל ופרטי כי האי גוונא דרישי כלל: (ד) שם ישמו כמעמות הפנימיים. כ״ב משמע דהוכלה אינו טעון צפון ואינו בחטאות הפנימיות וקשה מ״ב לא לחמבר קרא גבי זריקה דשיורי קדש ומליף מבעיטים המחטאה הבלה ויכולה ול״ל דכ״ז לפי הה״ל המקבל אבל לפי המקבלה [ולעיל דהוכלה לא הפקה מבלל הבלה מ״ב לא בפ״ז גם הולכה טעון צפון ואינו בחטאות הפנימיות הדו״ק: (ה) שם לה׳ כתב רחמנא מולא שפתיך הי״א לא ידענא כמאי:

גליון הש״ם

גמ׳ שתיא עשייתו לשם שלמים. עי׳ מגמות דף מז ע״ב תוס׳ ד״ה כמה: תוס׳ ד״ה בחטבה וכו׳ ואפ״ה אמא ע״ב דבור. עי׳ לעיל דף כ׳ ע״ב תוס׳ ד״ה כל בפס״ד:

לעזי רש״י

מרדאשבי״ן מרשלם לגמרי

שינוי נוסחאות

א) ל״ל בעלמא הוא (ב״ר): ב) ל״ל אמר שמו״ר. וכ״ה בגמ׳ לקמן ז׳ ע״ב ובפסחים ס״פ ע״ש (דע״ש). [וגבי אלגא עי׳ הגהה ז׳ שלא בתקומה]: ג) בכ״ר ל״ב לכפר. וכ״ה בכל דפו״י והקופו הכה״ז מרבי״ן (ע״ש). ובס״מ מתקו מבב״ן. ובכ״ל בר׳ רב אשי מלו קאמר: ד) ל״ל רבא וחייבין. כ״ה בפפה״י ובכל דפו״י בגמלא ובר״ש ותוס׳ (ד״ה). ועפ״י מוכן הגהת ש״מ בר״ש מלמר יכו׳ עי״ש וכן בס״מ תודיה שקן: ה) ל״ל רבא ר״ש: ו) ל״ל חייבין בלי ואל״ו (כ״ר): ז) בכ״מ בגמ׳ והולכה. וכ״ה בדפו״י. ובכ״ר מתקן תיבת והולכה דהא מקיק לעיל דהולכה בכלל קבלה. ועי׳ רש״י ד״ה קבלון ובדף ח ע״ב ד״ה ובפר. ובל״ק כתב לקרים בי״ס ובפר. ובל״ק כתב לקרים בי״ס ועי׳ מרחה כהן שהקן עליו: ח) ל״ל שקול הוא וכל חדא והדא תיקו אמילתיה (ש״ס). ובכ״ל ובי״ר ר״ש ובי״ס ליתא בכל הך לישנא אחרינא וכו׳: ט) ל״ל עמו (ש״ס ובר״ש). י) ל״ל שלמי ובי״ס מלקט מ״ דקדק מה תנ״ס עי״ש: יא) אע״ג דמהני ארבעה דפרכינן איכא כו׳ (ש״ס): יב) ל״ל לקמן כלי ולה״ו (ר״ש). ובי״ה בבתחיי ובבר״ו: יג) בחרץ כלומר שכן עבודה חשובה להתחייבי עליה בחוץ כל״ל (ש״ס ובי״ס). ובי״ל לות ד׳: יד) ל״ל עליהן (ב״ר): טו) שעשיותיו (ב״ר בדרו): טו) ל״ל לשם שלמים (ב״ר): יז) ל״ל לא (ש״ס ובי״ר): יח) ל״ל עשיות (ב״ר ובדרו): יט) ופרט הכלל (ב״ר): כ) לשמו ושלא לשמו כל״ל (ש״ס ש״ס ר״ש ובי״ר): כא) תיכת בקודש מתוך (ב״ר). ובמ״ר מקיים בי״ הפפרים: כב) ל״ל לשמו ושלא לשמו (ש״ר ובר״ש). בזריקה ועיקר בפרה בזריקה ושם בעלים על הזריקה אבל כו׳ ל״ל (ב״ר): כג) בהיתר אם יהיו מנויים עליו אינם חולים וקבנים כל״ל (ש״ס ובשו״ב). וכמ״ל לשם זבח נזרם באיתן שהיו מנויים עליו ובאינם חולים כו׳: כד) ול״ג לתי״ב תיכת מאי טעמא. וכן ליתא בר״ו. וכ״ה במגילה שם: כה) ל״ל עצמו שלא לשם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com